

Tlučenský rok

I. část (kolem roku 1928)

Narození

Narodí-li se hoch nebo děvče, je novorozeně přijato s láskou, zvláště prvý hoch. Matka zůstane ležeti a šetří se asi šest dní – říká se o ní, že je „v koutě“. Děcko drženo je v čistotě a po několika dnech v rodinách, které jsou „ve víře“, bývá novorozenec pokřtěn. Při tom slaví se hody. Novorozeně chodí koupati porodní asistentka (bába), u nás toho času paní Kozová, a asi 10 dní po porodu už vykonává toto matka sama. Za pomoc při narození děcka platí se porodní asistentce (bábě) 100 až 300 Kč, dle majetku rodičů. Je-li porod těžký, zavolá se lékař.

Při porodu dbáno je největší čistoty, takže úmrtí rodiček takřka není. Do šestého roku vychovává se děcko v rodině, poté do 14 let navštěvuje školu obecnou v Tlučné, potom měšťanskou v Nýřanech či v Plzni.

Hry

Menší děti hrají různé hry, např. pinkají kuličky nebo fazole, točí káču, hrají na schovávanou apod. Dospělejší mládež miluje míčové sportovní hry – kopanou nebo házenou. Tyto sporty mají v obci své kluby a zúčastňují se sportovních zápasů s okolními sportovními družstvy.

Sňatky

Manželství uzavírají se z lásky a muž žení se už od 22 let a dívky vdávají se od 17 let. Není tomu dlouho, co se musely navštívit obě rodiny i oba snoubenci a za přítomnosti váženého občana „kecala“ podepsána potom svatební smlouva. Nemanželských dětí ubývá. Svatby konají se buď v kostelích (svatba církevní), nebo na úřadě v Plzni (svatba úřední). Svatby odbývají se většinou v sobotu, jen zámožnější třeba ve čtvrtek, aby oslavná hostina mohla trvati déle. Rodiče nevěsty vystrojí svatebčanům hody a při nich hraje muzika a zpívají se národní písně.

Sepisuje se svatební smlouva, „kecal“ stojí

Kdo chce, může si i zatančit. Do kostela jde děvče oblečené do bílých šatů, někdy se závojem. Na hlavě mívá věneček myrtový a svatebčané jsou ozdobeni snítkami myrtovými s bílou mašličkou. Při svatbách církevních bývá družička a družba. Do kostela pak vede družba nevěstu a ženich družičku. Koná-li se úřední svatba, družiček nebývá. K oddávkám chodí se pěšky nebo jedou kočáry či automobily. Nežli se odeberou do kostela, dostávají nevěsta se ženichem požehnání od rodičů. Snoubenci pokleknou před rodiči na stoličku a tito jim žehnají. Po požehnání snoubenci políbí rodičům ruce. Tento zvyk zachovává se často i v rodinách bez vyznání. Ženich přináší nevěstě kytici a rovněž družba družičce. V kostele i na úřadě vyměňují si snoubenci snubní prsteny. Na vnitřní straně těchto bývají vyryta začáteční písmena rodných jmen a datum sňatku. Po oddávkách odstěhují se novomanželé do svého bytu. Tohoto času mnoho jich žije pohromadě s rodiči, neb je velký nedostatek bytů. V životě rodinném bývá shoda, takže rozvodů je málo. Jsou-li rodiče staří, přistěhují se ke svým dětem a jsou od nich, až na malé výjimky, podporováni a v nemoci ošetřováni.

Pohřby

Zemře-li občan, pohřben bývá na hřbitově ve Vejprnicích. Na této poslední cestě doprovází zemřelého příbuzenstvo a mnoho lidu z obce. Pohřby odbývají se takto. Byl-li občan bez vyznání a byl-li členem některého spolku, jdou jeho členové před pohřebním vozem – tento byl zakoupen v r. 1907, každý občan přispěl na zakoupení obnosem čtyř zlatých. Do této doby býval nebožtík vezen na obyčejném voze nebo nesen na márách (nosítkách položených na ramenou 4–8 mužů). Za rakví kráčeji pozůstalí a příbuzní v černém oblečení. Nemá-li někdo černé šaty, mívá černou pásku na rukávě kabátu levé paže nad loktem. Občané kráčeji ve čtyřstupech a často v průvodu hraje hudba smuteční pochody. Na hřbitově se rozloučí se zemřelým zástupce spolku a vzpomene jeho zásluh a práce ve prospěch spolku a obce. Před spuštěním rakve do země zazpívá zpěvácký sbor smuteční píseň a hudba zahraje národní hymnu.

Zemře-li člen církve římskokatolické a byl-li bohatší (aby pozůstalí mohli zaplatit knězi, kostelníkovi a zpěvačce), přijde na pohřeb kněz a v domě smutku vykropí rakev se zemřelým a zpěvačka (v současné době paní Melicharová z Vejprnic) zazpívá a odpovídá knězi při modlení. Po vykrojení a nakouření kadidlem naložena jest rakev na pohřební vůz. Před vozem nesen jest chlapcem kříž a za ním kráčí kněz s kostelníkem a ministranty. Pokud průvod kráčí obcí, zvoní v kapli zvon. Když průvod prochází kolem kaple, zastaví před ní a kněz zde pomodlí se s lidmi za spásu duše zemřelého. Ve Vejprnicích průvod znovu před kostelem zastaví, rakev odnese se na márách do kostela a kněz se zde znovu pomodlí. Pak se vezme rakev, odejde se na hřbitov a tam vykropí kněz hrob a rakev za zpěvu spuštěna jest do hrobu. Kněz vhodí pak na rakev hrst země a rovněž po něm účastníci, aby se zemřelému dobře odpočívalo. Někdy také požádá některý z příbuzných, aby občané odpustili zemřelému, jestli snad někomu ublížil. Zemře-li svobodná dívka nebo hoch, jdou v průvodu ještě družbové a družičky. Za rakví kráčeji dvě plačky, černá a bílá, nazvané podle barvy šatů, se závoji na hlavách a nesou polštářky se zlomenými svíčkami.

Péče o chudé

O chudé občany pečuje obec tím, že je podporuje penězi a umísťuje je v obecním chudobinci. Po střídě (žebrotě) se nechodí. Úplné sirotky dává do slušných rodin na vychování a přispívá na jejich výchovu.

Čistota

Občanstvo nabádáno jest k největší čistotě a netrpí se, aby močůvka vytékala ze stavení do cest, neb se vylévala špína na silnici. Při silnici na Líně zavedena byla kanalizace v r. 1913 a při silnici plzeňské v r. 1923.

Také v rodinách dbá se čistoty a i v těch nejchudších rodinách dvakrát do roka se bílí (stěny místností se natírají vápennou vodou) a nejméně jednou za týden se umyje prkenná podlaha. Každého roku se očkují malé děti proti neštovicím a matky jsou povinny nechati své dítě očkovati.

Starší děti u kolébky mimina

Zábavy

Tanečních zábav koná se v obci mnoho, skoro každou neděli. Konání zábavy oznamuje se na vývěsných tabulích plakáty, věnečky oznamují se pozvánkami. Při obyčejné zábavě nebývá sál vyzdoben. Při věnečcích dekoruje se sál chvojm, lampióny nebo růžemi a papírovými okrasami. Místo vykázané hudebníkům jmenuje se kruchta. Tančí se valčík, polka, mazurka a v poslední době také moderní tance shimmy (šimi), foxtrot, blues, charleston. Naše řadové tance „česká beseda“ a „moravská beseda“ mizí a málokdy bývají tančeny.

Je-li při zábavě více dívek než mládenců, tančí i dvě dívky spolu. Starší ženy sedávají na lavicích kolem stěn sálu a pozorují taneční rej.

K tanci volí muž ženu, jen několik tanců (kousků) je vyhrazeno volbě žen, což nazývá se „dámská volenka“. Tuto trubač vytroubí a pořadatel oznámí. Při volence kupují páni svým tanečnicím pomeranče, čokoládu nebo koláče, které prodávají pořadatelé u stolu vprostřed sálu.

Obyčejná zábava či muzika začíná v neděli odpoledne o 14. či 15. hodině a končí o půlnoci. Věneček začíná v sobotu večer o 19. hodině a končí až k ránu o 6. hodině. V půlnoci jest hodinová přestávka. Pořádá-li se zábava 31. prosince (silvestrovská), předvede se o půlnoci předem nacvičená scénka, ve které se loučí starý rok se svou vládou a předává ji novému. Starý rok, toť šedivý stařec a nový rok, ztepilý jinoch. Pak na okamžik zhasnou světla (pro políbení manželů) a po rozsvícení si účastníci přejí navzájem šťastný a veselý nový rok a zábava pokračuje.

Po Novém roce začíná „masopust“. V tomto čase konají se maškarní plesy. Na konec masopustu tančí se tři dny. V sobotu bývá „mužovská“, při které bývá v sále vycpaný panák „Bakus“, se kterým ženy střídavě tančí a „Pepina Rejholcová“, se kterou tančí muži. Na hlavách mívají muži i ženy papírové čepice a sál bývá vyzdoben. V neděli odpoledne je rej pro svobodné.

V pondělí konala se vždy poslední masopustová zábava, zakončená maškarádou „Pochování Bakusa a Pepiny“. V pondělí před půlnocí přineseny jsou do sálu necky, do kterých položí se Bakus s Pepinou na bílý ubrus. Zdatní muži vyzvednou necky na ramena a obejdou s nimi kol sálu. Vpředu kráčí hudba vyhrávající smuteční pochody a údery do bronzového hmoždíře (jinak se v něm roztlučká kořeně) je znázorněn umíráček.

Za hudbou jde muž zahalen do bílého prostěradla a v ruce drží knihu (sešit s vtipnými rozlučkovými říkadly, aby na nic nezapomněl), za ním jde muž v černém, který v jedné ruce drží štětku na bílení a ve druhé nese v malém kbelíčku „svěcenou vodu“. Za ním muži s neckami, pak plačící ženy (plačky) za Bakuse (někdy i muži, plačící za Pepinu). Když průvod obejde sál, zastaví se uprostřed a začínají pohřební obřady. Muž v bílém pronáší „veselé smuteční řeči“ a „kostelník“ vysvěcuje „svěcenou vodou“ Bakuse s Pepinou i plačky a lid smuteční. Přitom plačky se předhánějí v srdceryvném pláči a

litují, že se musí s Bakusem rozloučiti, muži se podobně loučí s Pepinou, ale i s Bakusem. Po tomto smutném veselí dá se průvod za smutečních pochodů kolem sálu a skončí na jevišti, kde se Bakus a Pepina uloží do papírové krabice, by tam odpočívaly až do masopustu v příštím roce. Po masopustním úterý se již taneční zábava nekoná.

Hudba

Při zábavách, koncertech a veřejných cvičeních hrají hudebníci zdejších kapelníků Antonína Staška, Rudolfa Böhma či Jaroslava Tomáška. Ve vsi je hodně hudebníků a není snad domku, ve kterém by nebyly housle nebo trubka.